

ו. תוכנית ג'ונסטון

אחר תקריות אחדות בין ישראל לסוריה על רקע ייבוש החולה והטיית המובי ארצי מאזור גשר בנות יעקב לתוך ישראל, שלח נשיא ארצות-הברית דוויי ייזנהאואר את אריק ג'ונסטון אל האזור לחפש פתרון מתקבל על הדעת לחלוק ימי הירדן בין ישראל לערבים. ג'ונסטון בא אל המזרח התיכון כשליחו ע נשיא במעמד של שגריר וקיים באזור סדרה של שיחות עם אנשי מקצו ישראל, בסוריה, בלבנון ובירדן, ולאחריהן, בשנת 1955, הגיש לאייזנהאואר ת הגרסה הראשונה של תוכניתו. התוכנית עברה שינויים אחדים, ובשנת 1956 וגשה הגרסה האחרונה שלה. ישראל וירדן הודיעו כל אחת בנפרד על הסכמו תוכנית. עקב כך סייעה להן ארצות-הברית לבצע את תוכניות המים הנפרדו ולהן ברוח ההסכם. אבל נראה שיש הבדלים בין התוכנית שהוצגה לישרא בין התוכנית שהוצגה לירדן (כפי שהתברר לישראל זמן-מה אחר כך, בע שיחות בינה וארצות-הברית לפני חנוכת המוביל הארצי).

תוכנית ג'ונסטון קיבלה הכרה דה-פקטו מיוזמתה מארצות-הברית, מישרא וירדן, הרואות בה בסיס לחלוקת המים ביניהן. סוריה ולבנון, לעומת זא ועולם לא ראו את עצמן מחויבות לה. התוכנית זכתה בהכרה ממומחי המי כל מדינות ערב, אך מעולם לא קיבלה תוקף רשמי בגלל סירובן של מדינו רב להכיר בישראל (Saliba, 1968:75).

ואלה עיקריה של תוכנית ג'ונסטון:

. ייבנה סכר בחלק העילי של הירמוך, במאקארין, שיאגור 400 מיליון מ' מים להשקיית בקעת הירדן. סכר הטיה (ברג') ייבנה סמוך למקום הישפ של הירמוך אל הירדן, על-יד הכפר עדסיה שבבקעת הירדן המזרחית. הסו יטה את מי הירמוך אל תעלת הע'ור הירדנית (ראו להלן). הכנרת תשמ

מאגר מים של הירדן ושל מי שיטפונות מהירמוך שיוטו אליה ותספק מ לישראל ולירדן.

תעלת חיבור תקשר את הכנרת אל תעלת הע'ור ותעביר 100 מיליון מ' מים לממלכת ירדן, מהם 85 מיליון מ"ק מים שפירים ו-15 מיליון מ"ק מ מליחים (55 מיליון יועברו בעונת הקיץ). כך על-פי גרסת ההסכם שנחו עם ירדן. גרסה זו של הבחנה בין מים שפירים למים מליחים לא אומו במסמכים רשמיים. ואילו על-פי ההסכם שנחתם עם ישראל, יועברו הכנרת אל תעלת הע'ור 52 מיליון מ"ק מים מליחים, ורק 48 מיליון מ' מים מתוקים (כנ"ל). כמו כן תיבנה תעלה שתקשר בין הירמוך ובין "משול ההתיישבות" היהודי בבקעת הירדן ותוביל אליו 25 מיליון מ"ק מים בקי ובחורף תוכל ישראל לנצל את כל כמות מי הירמוך שירדן וסוריה י ישתמשו בה.

ייבנה סיפון להעברת מי תעלת הע'ור לבקעת הירדן המערביו בחלקה השני של התוכנית מוצעת חלוקת מימי הירדן בין המדינות השותפו לבנון תקבל 35 מיליון מ"ק מים מהחצבני. סוריה תקבל כ-132 מיליון מ' מים, מהם 90 מיליוני מ"ק מן הירמוך, 22 מיליון מ"ק מן הירדן להשקי בקעת הבטיחה שעל-יד הכנרת, ו-20 מיליון מ"ק מהבניאס להשקיית רכ הגולן.

ירדן תקבל 720 מיליון מ"ק מים, מהם 100 מיליון מ"ק מן הירדן (מיכ הכנרת), 377 מיליון מ"ק מן הירמוך ו-243 מיליון מ"ק מיובלי היר המזרחיים.

ישראל תקבל 400 מיליון מ"ק מים, מהם 375 מיליון מ"ק מן הירדן ו-25 מיליון מ"ק מן הירמוך.

בסך-הכל חולקו 1.287 מיליארד מ"ק ממי הירמוך והירדן כדלקו (באחוזים):

לבנון	2.7	ישראל	31
סוריה	10.3		
ירדן	56		
ה"ר סוריה	60	ה"ר ישראל	13